

De gakkede ideers land: Det er forbudt at eje en sort bil, og i hovedstaden er der veje, som kun præsidenten må benytte

Tag med til ét af verdens mindst besøgte lande.
Man kalder det for Centralasiens Nordkorea. .

TEKST OG FOTO: JAKOB ØSTER

Natten er sort som intetheden, da vi lander i Asjkhabad – Turkmenistans ultramoderne hovedstad. Det er efterår, og luften er kold og klar.

Knap har vi forladt flyet, før vi får en forsmag på, hvilket anderledes land vi befinder os i. Lufthavnsbygningen er bygget, så den ligner en fugl. Det er på én gang den mærkeligste og den smukkeste lufthavn, jeg nogensinde har set.

Senere finder jeg ud af, at landets tidligere enehersker, Saparmurat Niyazov, oprindeligt valgte at opføre lufthavnens kontroltårn på den forkerte side af lufthavnsbygningen, fordi han syntes, det så bedre ud. Resultatet var, at flyvelederne ikke kunne se flyene, når de landede og lettede eller opholdt sig på landjorden. I løbet af vores besøg i landet skal vi erfare, at landets ledere har haft mange andre sære idéer.

Sammen med min kæreste Charlotte er jeg taget til landet, som undertiden kaldes for ”Centralasiens Nordkorea”. Det er et af verdens mest lukkede og mindst besøgte lande. Turkmenistan er notorisk kendt for, uden begrundelse, at nægte at udstede visa – særligt til journalister.

Ved at købe en almindelig turisttur med en guide, der kan overvåge os, er det dog til sidst lykkedes at få lov at besøge landet. Med i pakken indgår en udflugt til Turkmenistans mest aparte turistattraktion: gaskrateret Darvaza.

Porten til helvede

»Du bliver nødt til at dreje tændingsnøglen for mig,« siger vores guide Shamurad og går for tredje gang ud og roder under kølerhjelmens på sin Nissan Pathfinder 4WD. Hvis han ellers kan få liv i bilen, skal han køre os til det sted, som de lokale kalder for ”Porten til helvede”. Det ligger dybt inde i ørkenen omkring fire timers kørsel her fra Turkmenistans hovedstad.

Regnen vælter ned over os, da Shamurad til sidst skruer en slange af, så der løber benzin ud på jorden. Motoren kommer til live med et brøl, da jeg i det samme drejer nøglen.

Snart efter passerer vi i hovedstadens udkant

beboelseskarréer med uendelige, snorlige rækker af fuldstændig identiske forstadshuse. De er alle hvide. De er alle beklædt med marmor. De har alle grønne tage. Det ligner noget fra en fremtidsfilm.

De små ørkenlandsbyer, som vi senere på turen passerer, er til gengæld langt mere traditionelle. I den lille landsby Yerbent, hvor vi standser for at købe brænde, bor de lokale i faldefærdige hytter.

»Men de får et nyt, moderne hus gratis, når præsidenten beslutter sig for at reovere landsbyen,« fortæller Shamurad, som havde han læst vores tanker.

Hvor jorden brænder

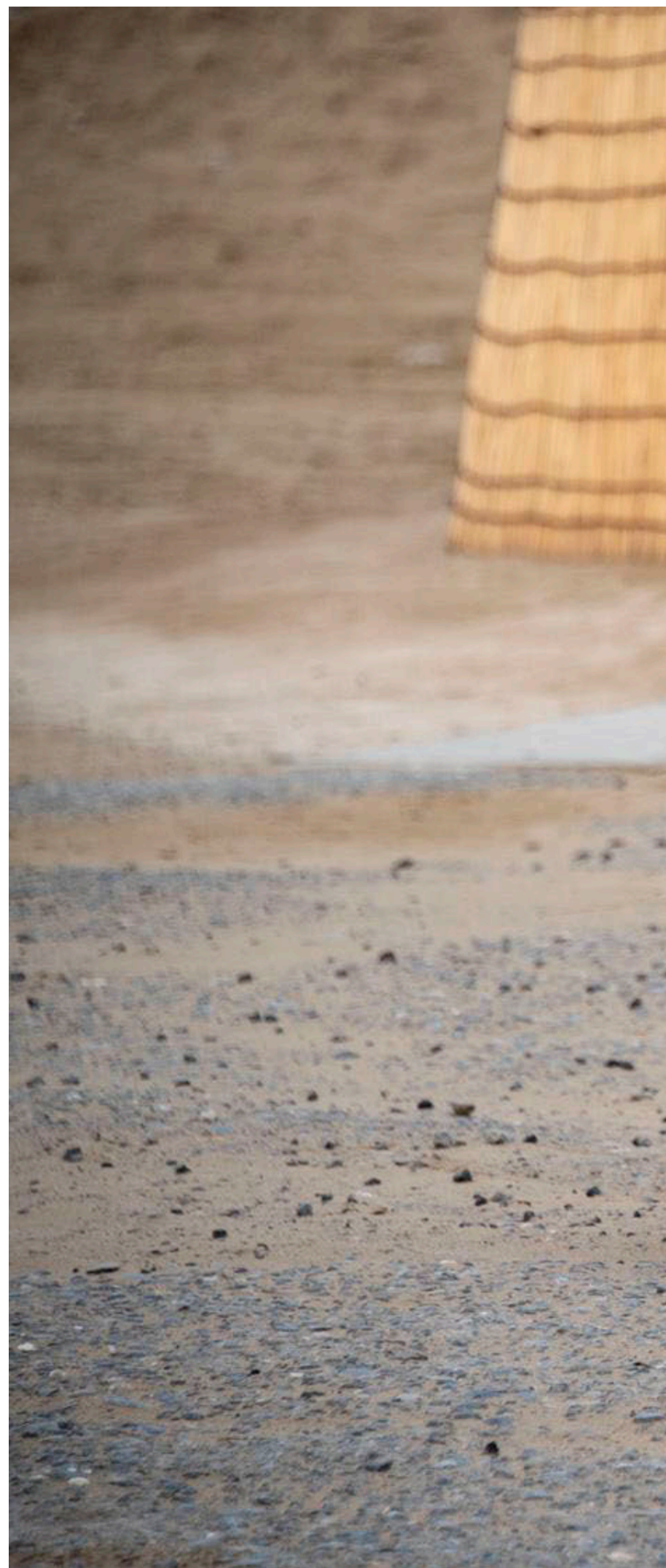
”Porten til helvede” eller ”Helvedets dør” – som gaskrateret Darvaza, vi er på vej mod, samstemmende kaldes – er Turkmenistans mest kendte turistattraktion.

Sovjetrussiske ingeniører borede i 1971 efter olie i området. På et tidspunkt kom de ved et uheld til at antænde en gaslomme, og den efterfølgende eksplosion fik jorden under dem til at kollapse og skabe et krater med en diameter på hele 70 meter og en dybde på omkring 30 meter.

Af frygt for, at den sivende, giftige gas kunne medføre skade for nærliggende landsbyer, satte ingeniørerne ild til den. De regnede med, at gasen ville slippe op i løbet af et par uger. Men nu omkring 50 år senere brænder den stadig. Ingen af mange snedige forsøg på at slukke ilden har båret frugt.

Det er isnende koldt, men solen skinner, og himlen er blå, da vi ud på eftermiddagen endelig når frem til krateret, som i sandhed ligner en indgangsportal til det mørke hinsides. Temperaturen ligger lige over frysepunktet, men heldigvis kan man varme sig ved flammerne, der nede fra dybet slikker sig op ad kanterne her i verdens måske største naturskabte lejrbål.

Kraterhullet er sikret med et nyopført hegn. Måske fordi en lokal gut efter indtagelse af lidt for rigelige mængder vodka for nylig faldt ned i det. Heldigvis overlevede han ”ved at krølle sig sammen, indtil han blev hjulpet op”.

Til at begynde med har vi det bizarre naturfænomen helt for os selv, men lige før solen går ned, ankommer først en firhjulstrækker med et par andre turister og siden en gammel bil med et par lokale, der fortæller, at de har tænkt sig at overnatte ved siden af krateret.

En kold nat i jurten

Vi forlader det varme krater lige efter solnedgang. I det flade, åbne landskab føles her nu kolde end i selv den ondeste danske vinternat. Vi gætter på, det indregnet chillfaktor føles som 20 frostgrader, da vi går de 400 meter hen til vores jurte, hvor vi skal overnatte.

I ly af det tykke filtelt og nær varmen fra det

Men de får et nyt, moderne hus gratis, når præsidenten beslutter sig for at reovere landsbyen.

store bål inde i jurtens midte spiser vi sammen med vores flinke guide lækker shashlyk (grilspyd) med kylling, salat og brød og skyller det ned med vodka. Det bekymrer os lidt, at der hverken er skorsten eller udtræk, hvor røgen fra bålet kan slippe ud, men Shamurad beroliger os med, at jurtens tag er konstrueret med et hullet net med mulighed for gennemstrømning.

»When there is wife there may be romance« (eller: Når konen er med, kan der opstå romantik), siger Shamurad, da jeg spørger ham, om han ikke skal sove inde i teltet sammen med os.

Rejseselskabet Stantours, som vi benytter, råder kun over én jurte, og vores sympatiske guide har tænkt sig at sove ude i den kolde bil, så

vi kan få lidt privatliv. Jeg forsikrer ham om, at chancerne for romantik er temmelig små, så længe der er frostgrader inde i teltet.

»Sov for guds skyld herinde sammen med os,« bønfaller jeg ham.

Til sidst accepterer han heldigvis, hvilket har den behagelige fordel, at han i løbet af natten cirka hver anden time ligger frisk brænde på bålet. På den måde får vi et tiltrængt varmesupplement til de ellers tommetykke, men ikke tilstrækkeligt isolerende, russiske militærsoveposer, vi har lejet.

Næste morgen er alt vand, både i bilen og inde i jurten, frosset til is. Vi forsøger at få varme i kroppen ved at spæne hen til krateret, hvor et par

sporadiske skyer på himlen kort efter hjælper med til at gøre solopgangen over helvedeshullet fotogen.

Lige ved siden af »Helvedets dør« står de lokale turkmeneres to tynde telte i sparsomt læ bag deres bil på den bidende kolde slette. Rundt om teltene ligger tomme vodkaflasker. Kun en af teltenes fire beboere har været i stand til at bevæge sig ud for at betragte solopgangen.

Hvid marmor i kærlighedens by

Fra »Porten til helvede« returnerer vi til hovedstaden Asjkhabad, hvis navn direkte oversat betyder »Kærlighedens by«. Her virker civiliseret og rigt, og det er tydeligt, at en del af pengene fra

På vej til gaskrateret stopper vi i den lille landsby Yerbent. Her er endnu ingen marmorse huse kun traditionelle hytter og som her børn, der leger udenfor på strømpefødder trods kulden.

RÅD TIL REJSEN

Fly: En returbillet fra København til Asjkhabad koster omkring 6.000 kr.

Rejsetidspunkt: Turkmenistan har varme somre og særdeles kolde vintre. De fleste foretrækker derfor at besøge landet i forårs- eller efterårsmånederne, hvor temperaturer om dagen typisk ligger mellem 25 og 35 grader.

Visum: Danskere kan købe visum til 100 amerikanske dollars ved ankomst til Turkmenistan, men kun hvis man forinden har opnået en forhåndsgodkendelse fra landets myndigheder. Rejsebureauet Stantours, som er specialist i Centralasien, kan hjælpe med dette. Mange oplever desværre afslag, som ikke begrundes.

Transport og overnatning: Udflugten til Darvazaskrateret med fihjulstrækker og chauffør var med i pakken fra bureauet Stantours.

Vi betalte 3.000 kr. pr. person for en 2 dage/1 natsudflugt inkl. overnatning i jurte. Dette beløb inkluderede også hjælp til visum-forhåndsgodkendelse og to overnatninger på hotel i hovedstaden.

Pengeveksling: Bemærk, at den officielle kurs er 1 amerikansk dollar til 3,5 turkmenske manat. Alle synes dog at veksle til gadekursen, som giver hele 18 manat for en dollar. Priserne angivet i artiklen er ved sidstnævnte vekselkurs.

Coronasituation: Adgang til landet kræver et certifikat med, at man er coronafri. Næsten alle internationale fly til og fra landet er p.t. aflyst. Præsidenten har ifølge flere kilder gjort det forbudt for alle landets statskontrollerede medier at omtale coronavirus, dvs. officielt set eksisterer sygdommen ikke i Turkmenistan.

► landets enorme gasreserver er brugt her i hovedstaden. Her er brede boulevarder næsten uden trafik og enorme offentlige bygninger, der med deres kæmpestore søjler ligner romerske paladser.

Både ministerier og de utallige private højhuse er beklædt med skinnende hvid marmor. Dyr og tung kvalitetsmarmor, som vi får fortalt er sejlet og kørt hertil hele vejen fra Italien.

På de næsten øde gader fejrer gadefejere døgnet rundt i treholdsskift hvert et blad op, mens fortovsvaskere vasker de marmorbelagte fortove. Selv udenfor er her klinisk rent som indenfor på en nyvasket hospitalsgang.

Ikke kun husene er hvide, det er næsten alle biler også.

»Politiet inddrager din bil, hvis den er sort,« får vi lakonisk fortalt.

Ingen lokale vover at kritisere landet, og det eneste tilnærmelsesvist systemkritiske, vi hører fra en lokal i løbet af de fire dage, vi opholder os i landet, er en mand, der siger, at han "ikke bryder sig om marmor".

En dystert fortid

Næsten hele Asjkhabad blev udslettet i et jordskælv i 1948. Internationale kilder regner med, at op imod to tredjedele af byens indbyggere døde i løbet af blot et enkelt minut – til trods for at det officielle Sovjet dengang rapporterede om noget ganske andet. Siden da er hovedstaden altså genopbygget med imponerende marmorpaladser og fuldstændig identiske beboelseshøjhuse på snorlige rækker.

Kun husnavnet skrevet i neon på toppen adskiller højhusene og hjælper folk med at finde hjem. Som mørket falder på, tændes byens enorme neonskilte, og sportsbegivenheder og nyheder forevises på storskærme ophængt over vejkrøds nærmest blottet for biler.

Asjkhabad er som ingen anden by på kloden. Som et gadekryds mellem nordkoreanske Pyongyang og amerikanske Las Vegas.

Portræt af flinke Sapar, som er ven med vores guide Shamurad, og som bor i en landsby ikke langt fra krateret.

Darvaza-krateret er et kæmpestort og evigt brændende hul midt i ørkenen, og man forstår hvorfor det kaldes "Porten til Helvede".

Stofbutik i Tolkuchka Bazar.

Siden selvstændigheden fra Sovjetunionen i 1991 har man videreført en etpartistat med en alt-dominerende leder. Den tidligere præsident Niyazov fandt det på sin plads at udnævne sig selv til livstidspræsident. Han var også vældig glad for at opføre guldstatuer, særligt når de forestillede ham selv.

Da han døde i 2006, overtog Gurbanguly Berdimuhammedow tronen. Han fastholdt den autoritative ledelsesstil i det, han selv kalder for "landets gyldne tidsalder". Tilmed ligner han sin forgænger så meget, at der går rygter om, at han er Niyazovs uægte søn.

Vores hotel ligger lige over for præsidentens palads, som udgøres af 5-6 enorme paladsbygning-

ger adskilt af store parker med flotte springvand og bevogtes af strenge mænd i nystrogede uniformer, der bliver hidsige, hvis man kommer for tæt på.

Hotel Ministry of Internal Affairs hedder hotellet.

"Regn med, at du bliver aflyttet på turisthotellerne," står der helt i tråd med hotellets navn i vores bedagede guidebog.

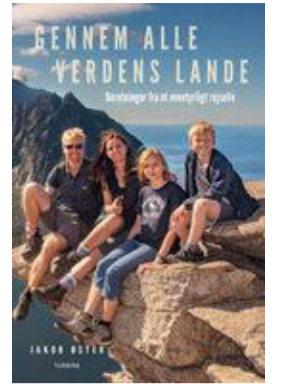
Det store præsidentmuseum i tre etager må man til gengæld gerne besøge. Farvestrålende billeder i forgyldte rammer foreviger og hylder her en evigt smilende Berdimuhammedow, der trykker hånd med Merkel og Putin og andre af verdens statsledere.

Alle nye huse i hovedstaden Ashgabat beklædes med hvid marmor. Byen har en Guinness rekord, som den by i verdens med den højeste koncentration af marmorbygninger.

Mand i Tolkuchka Bazar i hovedstadens udkant. Her handles alverdens habengut i enorme lagerhaller.

TEKSTEN

er et uddrag fra bogen "Gennem alle verdens lande", der netop er udkommet på forlaget Turbine.

► Når han da ikke foregiver at udføre hjernekirurgi på moderne hospitaler eller manøvrere potente motorbåde, racerbiler eller jettfly, som havde han aldrig bestilt andet.

Indrammede diplomer fra Guinness Rekordbog udbasunerer desuden stolt, at Ashgabat nu råder over verdens højeste indendørs pariserhjul, verdens største vandsportspark og – ikke overraskende – verdens højeste koncentration af marmorbygninger.

Formedelst fire kroner tager en taxa os de seks kilometer tilbage til centrum. Over instrumentbrættet er monteret et billede, som ifølge vores chauffør er obligatorisk i alle landets taxaer.

Det forestiller en storsmilende præsident, der sidder ovenpå en racehest. Hesten har guldsmyk-

ker om halsen, og naturligvis er såvel præsidentens tøj, som hans lodne pelshue og den hund, han holder i sin favn, lige så kridhvite som nyfalden sne.

Vi ender på Ashgabat's vist nok fineste restaurant. Yldyz hedder hotellet, der til forveksling minder om sejlet i Dubai og er bygget af arkitektfirmaet, der også stod bag den nye triumfbue i Paris. Her på næstøverste etage med udsigt over marmorbyen betaler vi 330 turkmenske manat – godt 100 kr. i alt for to personer – for carpaccio til forret, kanin og bøf til hovedret og et par fadøl.

Et beskedent beløb, der næppe havde rakt langt på sejlet i Dubai. Det er det helt rigtige sted for en afslutningsmiddag. Til gengæld må vi vente længe på vores taxa, da vi skal hjem. Det

skyldes, at alle veje på det tidspunkt er lukket for øvrig trafik i en time, eftersom præsidenten skal hjem fra arbejde.

Vi standser taxaen et par kilometer fra hotellet og går en sidste tur i byen. En sidste tur gennem enorme øde parker med kæmpe springvand, marmorsøjler og guldstatuer af heste og turkmenske verdensmænd.

Her er absolut ingen andre mennesker i parkerne, for som en lokal beretter, »kan turkmenere ikke lide at gå«.

Vi sover et par timer, inden det midt om natten er tid til at tage tilbage til den futuristiske lufthavn, der ligner en kæmpe fugl, og sige farvel til landet, der om noget er forskelligt fra alle de andre. ■

Gæet et sted: Rejsequizzen

Hvor godt kender du verden? Hvor god er du til at spotte en nationalpark, et bjerg, en ikonisk bygning eller en by set fra oven? Test dig selv i vores ugentlige konkurrence, og vind en bog.

Verden over er byer, bygningsværker, museer, broer, nationalparker, høje bjerge og andre ting med til at definere kendte og mindre kendte destinationer.

Nogle steder er så særlige, at vi rejser efter dem. I vores nye, ugentlige billedquiz inviterer vi dig med til et sted, som du skal gætte.

Hver uge sætter vi en "Turen går til"-bog efter eget ønske på højkant. Tjek udvalget på politikensforlag.dk/rejser/c-40.

Vi trækker lod blandt de rigtige svar og bringer navnet på vinderen i næste udgave af Rejsequizzen.

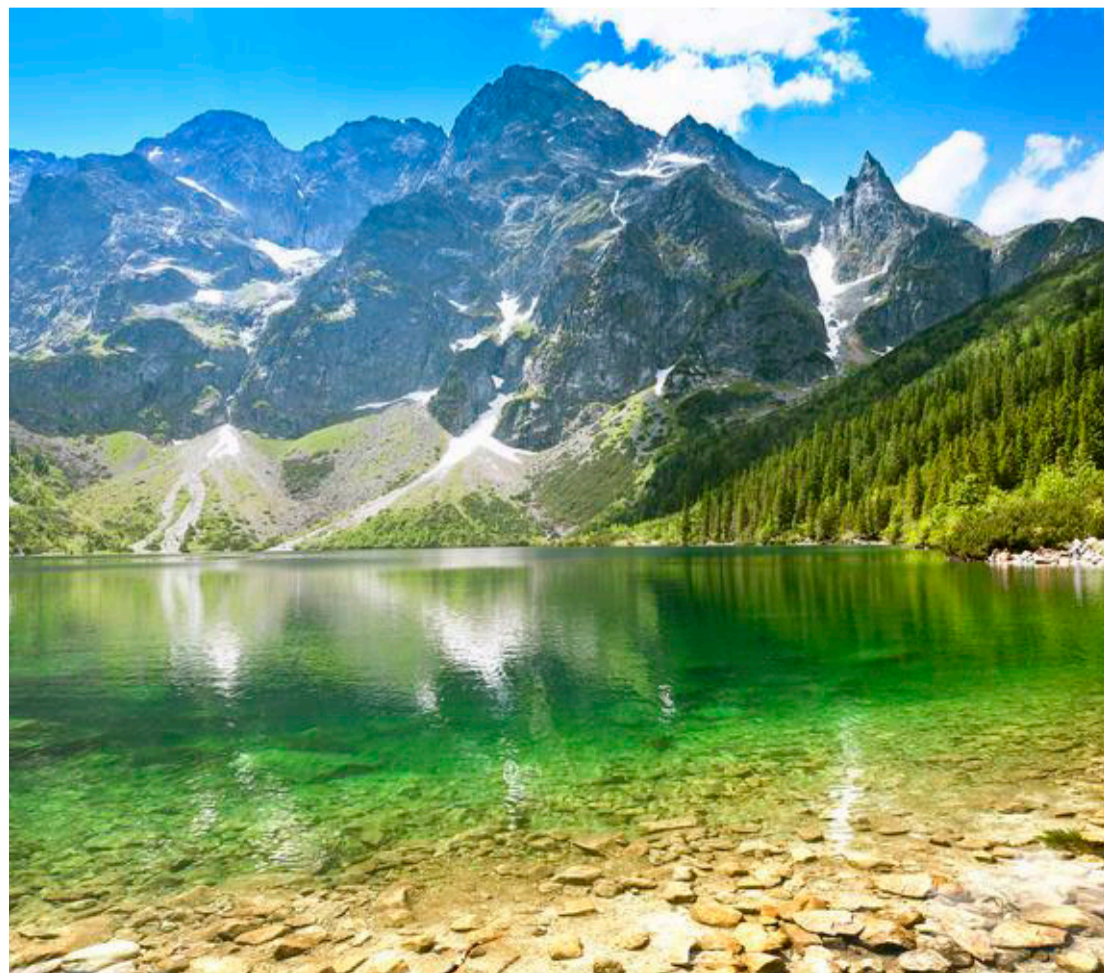

Foto: Getty Images

GENKENDER DU DENNE SØ?

Hvad er navnet på søen, og i hvilket land ligger den?

Skriv dit svar til rejseredaktionen@jp.dk.

Vi skal have dit svar senest onsdag den 13. oktober kl. 12.

SIDSTE UGES VINDER

Det rigtige svar på sidste uges quiz er:

La Paz i Bolivia

Vinderen blev Birthe Nexø fra Karup.